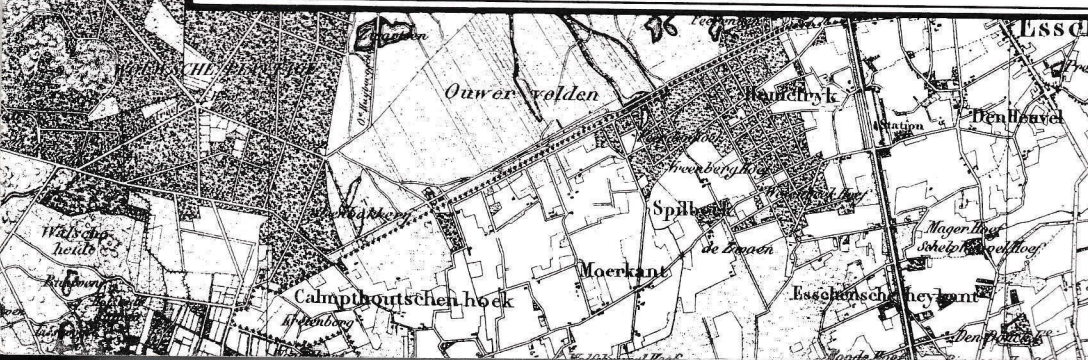

heemkunde kring
DE VIERSCHAER
WOUW

Wouw in de Tweede Wereldoorlog

Burgemeester De Jong over zijn gemeente

Maandelijks moest in de Tweede Wereldoorlog een politioneel maand-rapport opgemaakt worden. Zo'n rapport telde acht onderdelen waar de burgemeester gegevens, maar vaak ook zijn mening in moest vullen. Op de eerste plaats werd gevraagd naar de personeelssterkte bij de politie. Dan kwamen er vragen over hoe de stemming onder de bevolking was en de economie. Daar kon aangegeven worden hoe het met het voedsel ging, of er tekort aan iets was en hoe het met de distributie ging. Dan was er een vraag over het functioneren van de politie en een hoofdstukje bijzondere gebeurtenissen. Onder het hoofdstuk rekening der activiteiten vinden we veelal het aantal verbalen dat werd uitgedeeld en tenslotte is een rubriek aanwezig voor bijzondere activiteiten. Burgemeester Polydor de Jong kweet zich in de oorlog netjes van deze taak want bijna vanaf het eerste moment dat hij in Wouw werkzaam was, zijn de rapporten aanwezig.¹⁾

In 1942 starten de overzichten en in eerste instantie valt er weinig te melden. Zo staat in het eerste rapport van 15 februari 1942 te lezen dat de kolenvorzorging slecht is geweest en dat de groentenvoorziening te wensen overlaat. De burgemeester merkt verder op dat de discipline van de bevolking ten opzichte van de distributie goed is.

In juni meldt de burgemeester *'de groenteboer kan zijn klanten slechts 2 of 3 maal per week bedienen'*. Terwijl in de periode van 15 november tot 14 december 1942 de opmerking wordt gemaakt dat de kolen- en klompenverzorging zeer slecht is. Ook is er proces-verbaal opgemaakt:

"...proces tegen een inwoner van Wouwse Plantage wegens onvoldoende verduistering, waarna van gemeente-wege tot afsnijding van den electrischen stroom werd overgegaan."

Harde maatregelen dus, die door Polydor de Jong onderschreven werden, want nergens staat te lezen dat hij het hier net mee eens was. Overigens staat ook niet vermeld dat de onvoorzichtige bewoner weer aangesloten werd op het elektrische net.

Per 1 december 1942 gaan de veldwachters van de gemeente over naar marechaussee en vanaf 1 maart 1943 wordt Wouw een officiële marechaussee-gemeente. De groep Wouw telt drie onderofficieren en acht marechaussees, waarvan er vier belast zijn met de prijsbeheersing. De groep Pindorp telt drie onderofficieren en twee marechaussees. De twee veldwachters zijn onderofficier geworden.

De burgemeester meldt dat er in deze periode ook een vergadering tegen het bolsjewisme is geweest die een kalm en rustig verloop heeft gehad.

Rustig

Uit alles valt op te maken dat het erg rustig is in de gemeente Wouw. In de nacht van 29 op 30 mei 1943 vallen enige niet ontplofte projectielen van het luchtdoelgeschut naar beneden. Een van de projectielen treft een woning die daardoor lichte schade oploopt.

In het rapport dat op 15 juli 1943 wordt afgesloten meldt de burgemeester dat er extra bewaking is ingesteld op dagen dat de distributiebonnen uitgereikt worden aan de bevolking. Daarnaast worden de melkfabriek, de opslagplaats voor radio's en de bevolkingsregisters extra bewaakt.

In de periode van 15 oktober tot 14 november 1943 gaat het minder goed met de aanvoer van voedsel:

"Aanvoer en bevoorrading van levensmiddelen laat te wensen over, speciaal wat betreft groenten en fruit en visch. Vooral fruit en visch zijn in het geheel niet of slechts zeer zelden te bekomen.

Naar België wordt in hoofdzaak graan, naar Nederland in hoofdzaak tabak en sigarettenpapier gesmokkeld".²⁾

Onrust

Begin 1944 constateert de burgemeester wat onrust onder de bevolking. Dat hebben de Duitsers dan overigens aan zichzelf te wijten en De Jong laat dat ook enigszins doorschemeren.

"De gedwongen tewerkstelling van een deel der bevolking aan de tankvallen in de omgeving van Roosendaal en Pindorp, welke voor vele mensen groote moeilijkheden meebrengt, heeft onder de bevolking wel eenige onrust verwekt, doch is overigens kalm verlopen." ³⁾

Uit ditzelfde rapport blijkt dat er fruitverstrekking plaatsgehad heeft. De Jong uit zijn ongenoegen dat, ondanks het feit dat Wouw een fruitarme gemeente is, zijn gemeente uitgesloten is geweest van die verstrekkingen.

Ook onder de politie ontstaat volgens het rapport wat onrust, vooral omdat de politiemannen door de vele nevenwerkzaamheden overbelast dreigen te raken. En onder de kop 'Bijzondere gebeurtenissen' geeft De Jong nogmaals de tankvalarbeiders aan.

"Op 7 Februari 1944 moesten zich 200 mannelijke inwoners der gemeente Wouw melden voor verplichten arbeid aan de tankval in de omgeving van Wouw. De tewerkstelling had, gezien de omstandigheden, een rustig verloop".

En omdat de SS-Baustab het postbureau in Pindorp heeft gevorderd, is dat bureau tijdelijk ondergebracht in de woning van opperwachtmeester M. Heijmans.

Tankval

Het werk aan de tankval duurt ook in de maand februari en maart voort en De Jong wijst er nogmaals op dat veel mensen door het werk, dat al vanaf 7 februari duurt, in moeilijkheden zijn gebracht. Hij geeft verder

aan dat in de gemeente Wouw verschillende evacués uit Zeeland zijn ondergebracht.⁴⁾

In het rapport van half maart klinkt ook personeelstekort door, want er zijn niet voldoende mensen om alles te bewaken, de aanvoer van levensmiddelen is slecht, er is geen fruit en vis te krijgen en met de kolen is het zo mogelijk nog slechter gesteld.

"De kolenhandelaren beschikken niet over kolen, zoodat de inwoners zelfs al hebben zij kolenbonnen deze toch niet tegen kolen kunnen omzetten."

En tenslotte beklagt de burgemeester er zich over dat de kleding van het politiepersoneel slecht is.

Boeren

In het rapport van 15 april 1944 beginnen ook de boeren te klagen omdat ze tekort aan personeel hebben, zodat de verwachting is dat de oogst daar onder zal lijden.

"Een en ander staat in verband met den aanleg van tankgrachten onder deze gemeente waaraan veel personeel tewerkgesteld is, terwijl ook de boeren met karren en paarden daaraan moeten werken."⁵⁾

In het rapport van 15 juni 1944 laat de burgemeester ineens een wat vrolijker geluid horen waar het de stemming onder de bevolking betreft. Hij schrijft daarover:

"De stemming van de bevolking leeft op in verband met de invasie. Men hoopt dat thans de oorlog spoedig een einde zal nemen."⁶⁾

Wie tussen de regels doorleest krijgt de indruk dat ook Polydor de Jong de oorlog zat is.

In het voorlaatste rapport dat bewaard is gebleven, geeft de burge-meester nog aan dat door het plaatsen van palen in de landerijen de werkzaamheden voor de boeren erg bemoeilijkt worden. Het laatste rapport, dat van 15 augustus 1944, heeft weinig nieuws meer te melden.

Wouw, 1 oktober 1995

Noten:

1. GAW A155. Dossier Politionele maandrapporten. Het dossier begint op 15 februari 1942.
2. GAW A155. Rapport opgemaakt op 15 november 1943.
3. GAW A155. Rapport van 15 februari 1944.
4. GAW A155. Rapport van 15 maart 1944.
5. GAW A155. Rapport van 15 april 1944.
6. GAW A155. Rapport van 15 juni 1944.

